

פרשת מטות תש"ח

אונקלוס

(א) ומליל יי עם משה למימר: (ב) אתפרע פורענות בני ישראל מן מדינאי בתר כן תתכניש לעמד: (ג) ומליל משה עם עמא למימר זריזו מנכון גוברין לחילא ויהון על מדין למתן פורענות דין עמיה דיי במדין: (ד) אלפא לשבטא אלפא לשבטא לכל שבטא דישראל תשלחון לחילא: (ה) ואתבחרו מאלפיא דישראל אלפא לשבטא תרי עשר אלפין מזרזי חילא:

רמב"ן

(ב) **נקם נקמת בני ישראל וגו'** אחר תאסף אל עמיד - נגזר על משה רבינו שלא יעבור את הירדן, אבל מעבר לירדן עשה כל מצות ישראל, נצח שני מלכי האמורי הגדולים וחלק את ארצם בנחלה, והוא ראוי שיעשה נקמה בשונאי ה', ואין על יהושע רק מצות הארץ. ועוד שחלק לו הקב"ה כבוד זה שיראה וישמח צדיק כי חזה נקם, וזה טעם אחר תאסף אל עמד. ומשה חלק כבוד לפנחס שהתחיל במצוה ועליו לגומרה ועשאו משוח מלחמה זו, ואין ראוי שילך אלעזר, כי הוא הכהן הגדול:

במדבר פרק לא

(א) **וידבר יקוק אל משה לאמר:** (ב) **נקם נקמת בני ישראל מאת המדיינים אחר תאסף אל עמיד:** (ג) **וידבר משה אל העם לאמר החלצו מאתכם אנשים לצבא ויהיו על מדין לתת נקמת יקוק במדין:** (ד) **אלף אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל תשלחו לצבא:** (ה) **וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה שנים עשר אלף חלוצי צבא:**

רש"י

(ב) **מאת המדיינים** - ולא מאת המואבים, שהמואבים נכנסו לדבר מחמת יראה שהיו יראים מהם, שיהיו שוללים אותם, שלא נאמר אלא (דברים ב, ט) אל תתגר במלחמה. אבל מדיינים נתעברו על ריב לא להם. דבר אחר מפני שתי פרידות טובות שיש לי להוציא מהם, רות המואביה ונעמה העמונית: (ג) **וידבר משה וגו'** - אף על פי ששמע שמיתתו תלויה בדבר עשה בשמחה ולא איחר: **החלצו** - כתרגמו לשון חלוצי צבא מזויינים: **אנשים** - צדיקים, וכן (שמות יז, ט) בחר לנו אנשים, וכן (דברים א, טו) אנשים חכמים וידועים: **נקמת ה'** - שהעומד כנגד ישראל, כאלו עומד כנגד הקב"ה: (ד) **לכל מטות ישראל** - לרבות שבט לוי: (ה) **וימסרו** - להודיען שבחן של רועי ישראל כמה הם חביבים על ישראל, עד שלא שמעו במיתתו מה הוא אומר (שמות יז, ד) עוד מעט וסקלוני, ומשמעו שמיתת משה תלויה בנקמת מדין, לא רצו ללכת עד שנמסרו על כרחן:

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for the free 14-day trial of

Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

הראי"ה קוק זצ"ל, "למהלך האידיאות בישראל" בתוך: אורות, עמ' קה

הכשירה לזה האידיאה האלהית את ישראל בתכונה פסיכית, ביחש גזעית, במצב גאוגרפי, שכולם מסייעים ומכשירים לכך את כחותיו העצמיים ואת המעמדים הסובבים אותו מבחוץ. וכנסת־ישראל במעמדה הנשא והנשגב, בימים מקדם, בימי פריחתה והתחלת גדולה, בימי «חסדי נעוריה ואהבת כלולותיה», הגיעה בנשמתה המזהירה, בתעופה גדולה למקור האורה העליונה. את תכונתה הלאומית השרישה במעמקי האידיאה האלהית הצלולה בכל להבת אש עז אהבתה ובכל תפארת הוד רעם גבורתה, ועם ברקי נגהה חתמה לה את חותם לאומיותה, ובאוצר האידיאה הלאומית שלה נגנזה ונזרעה האידיאה האלהית, בתכלית הכשרון אל השכלול העליון והגמור המאיר את העולם כלו בכבודו.

שם, עמ' קו

אמנם כמו לה, אחרי אשר נאספה ההארה העליונה של דור המדבר, דור־הפלאות, גואלים ומושיעים, אשר עזרה עזר מעט ויסמכוה בנפילתה, ולפעמים הופיעו גבורי אל, אשר כמעט הקימו אותה הקמה איתנה ויקשרוה עוד בצרור־חייה, במרום האורה של הרעיון האלהי, לעד לא ישכח מזכרונה אותו תור־הזהב שבפריחת ימי שלמה, בבנין הבית הראשון, בהדר תפארת כבודו ועז־חיים שהתגלה בו, בהבעת עושר האידיאה האלהית והלאומית המשולבות זו בזו בהתאמה הרמונית, «וקיימא כיתהא באשלמותא». או באותה התקופה, הקצרה בכמותה והארוכה באיכותה, שאפה האידיאה הלאומית רוח חיים מלאים, כפי עצם טבעה וספוקה הפנימי, ותינק זיו הדרה מהרעיון האלהי הטהור, העשר הלאומי וחסן־כבודו הוסיף יפעה ואמץ אל הרעיון האלהי, שממנו יצא או בבהירותו התכן הלאומי, והמחשבה האלהית בצורתה הישראלית הועילה להשפיע חיי ענג, חיים של כבוד ורוממות־רוח לכל הגוי כלו, ויתרומם על במתי השירה החיה האלהית ועל מרומי פאר החיים, הדר הגדולה הלאומית וזיו האהבה הטהורה והרעננה. «לא היה העולם כלו כדאי כיום שנתן בו שיר־השירים לישראל, שכל הכתובים קדש ושיר־השירים — קדש־קדשים».